Naturvernforbundet
Østfold

Frevar KF v/ Feste Landskap Arkitektur Sør AS
v/ Stina Lindland Østevik
Postboks 120
3901 Porsgrunn
Til: slo@feste.no
Kopi: postmottak@fredrikstad.kommune.no

Skiptvet, 27. oktober 2026

Innspill til detaljregulering av Kiæråsen, arealplan-ID 3107 1244

Naturvernforbundet er den største natur- og miljøvernorganisasjonen i Norge med over 43 000 medlemmer. Vi har økende medlemstall og engasjerer oss for bevaring av natur og artsmangfold. Det er mye verdifull natur i Østfold, men disse arealene er under hardt press som følge av nedbygging og fragmentering. Naturvernforbundet i Østfold engasjerer seg særlig for utbyggingssaker som truer naturverdier.

Innspill til detaljregulering av Kiæråsen

Naturvernforbundet i Østfold støtter at det gamle steinbruddet i Kiæråsen fylles igjen og tilbakeføres til natur, med mulighet for friluftsliv etter endt deponivirksomhet. Vi mener likevel at planen må sikre tre ting: et faglig solid kunnskapsgrunnlag om naturverdiene, at deponikapasiteten forbeholdes masser som ikke kan gjenvinnes, og strenge krav til forurensningssikring i alle faser.

Kiæråsen henger sammen med Mørkedalen og Bingedammen, et kjent og mye brukt turområde midt i byen. Området er kartlagt som viktig friluftslivsområde, og Glommastien gjennom planområdet er kartlagt som svært viktig. Det brukes daglig av barnehager, skoler og nærmiljøet. Godt gjennomført naturrestaurering vil styrke Fredrikstads naturregnskap og er i tråd med EUs naturrestaureringsforordning fra 2024 og Naturavtalens mål om å restaurere forringet natur.

Naturverdier og kartlegging

Planen må bygge på ny kartlegging i felt, ikke bare en oppdatering av registreringene fra 2020. Planinitiativet legger opp til at en biolog skal «sjekke status på registreringer». Etter vår vurdering holder ikke en skrivebordsgjennomgang av eldre data mål for en konsekvensutredning, jf. kravet i KU-forskriften om at utredningen skal bygge på oppdatert og relevant kunnskap.

I planområdet og tilgrensende arealer er det registrert arter i alle rødlistekategoriene: kritisk truet (CR), sterkt truet (EN), sårbar (VU) og nær truet (NT). Dette omtales ikke i planinitiativet. Delene av Mørkedalen innenfor planområdet er dessuten kartlagt som svært

Naturvernforbundet i Østfold
E-post: post@naturostfold.no Web: naturvernforbundet.no/ostfold Tlf: 97067685 / 98409856

viktig naturtype. Gamle steinbrudd som har fått ligge i fred, kan også utvikle seg til verdifulle leveområder for sjeldne arter, for eksempel på blottlagt berg, i fuktsig og i tørrbakker.

Vi ber om at planprogrammet og KU stiller krav om:

- Feltkartlegging av naturtyper (NiN) og arter i riktig sesong, utført av biologer med relevant artskompetanse, også for insekter, moser, lav og sopp.
- At rødlistede arter i og ved planområdet omtales eksplisitt, med vurdering av virkning og avbøtende tiltak.
- At hydrologien i Mørkedalen, bekken og Bingedammen kartlegges, slik at endret avrenning ikke skader vannavhengig natur.
- At fremmede arter kartlegges, og at det stilles krav til at tilførte og stedlige masser ikke sprer dem.
- At etterbruken bygger på stedegen vegetasjon av lyng, svaberg og furuskog, uten tilsådde frøblandinger fra andre steder.

Deponering av muddermasser fra Borg havn

Dersom det skal mudres, bør massene tas opp på land og behandles, ikke legges i sjødeponi. Naturvernforbundet er sterkt imot mudringsplanene for Borg havn, men det er en egen diskusjon. Selv om statsbudsjettet for 2027 ikke ser ut til å gi midler til mudring, trenger Fredrikstad en miljømessig forsvarlig løsning for eventuelle muddermasser. Sjødeponi i Hvaler kommune vil spre forurensning og nedslamme sjøbunnen. Et trygt landdeponi i kort avstand er derfor viktig, og planinitiativet nevner nettopp muddermasser fra Borg havn som aktuell fyllmasse.

Deponikapasiteten i Kiæråsen er begrenset, og Borg havn alene kan fylle om lag to tredjedeler av den:

Volum	m^3
Tilgjengelig fyllingsvolum, netto	1 061 000
Totalt fyllingsvolum, brutto	1 183 000
Anslått mudringsvolum Borg havn	ca. 700 000

Planinitiativet ønsker en så kort oppfyllingsfase som mulig, og alternativ 2 nevner maksimalt 10 år. Vi forstår fordelen med rask ferdigstilling for nærmiljøet. Men trygge landdeponier for forurensede masser er en knapp ressurs i regionen, og et godt egnet deponi bør utnyttes til de massene som virkelig trenger det. Planinitiativet sier det selv: et deponi for masser som ikke kan gjenvinnes, er viktig samfunnsinfrastruktur.

Vi ber derfor om at reguleringsbestemmelsene begrenser deponiet til masser som ikke kan gjenvinnes, og at volumene som tas imot dokumenteres løpende.

Vasking og gjenvinning av muddermasser

Vi anbefaler at kommunen utreder jordvasking av muddermassene, slik at bare de mest forurensede fraksjonene havner i Kiæråsen. Behovet for et lokalt vaskeanlegg har vært diskutert i Fredrikstad i flere år, men nevnes ikke i planinitiativet.

Forstudien *Bærekraftig mudring i Borg havn* fra earthresQue viser at metoden er lovende. Der ble 100 tonn muddermasser fra prøvemudringen vasket i anlegget på Nes miljøpark.

Naturvernforbundet i Østfold
E-post: post@naturostfold.no Web: naturvernforbundet.no/ostfold Tlf: 97067685 / 98409856

Tungmetallene binder seg særlig til finfraksjonen, som kan skilles ut og deponeres. En betydelig del av de grovere fraksjonene kan sorteres ut som ren sand eller silt. Det gir en ressurs med kommersiell verdi, som også kan brukes trygt i naturrestaurering.

Sand er en ikke-fornybar ressurs som vi bruker mye av, og NGU har advart om at det mange steder allerede er knapphet på godt byggeråstoff. Fredrikstad kommunes fagnotat om masseforvaltning slår fast at sand, grus og pukk finnes i begrensede mengder, og at grus er mangelvare mange steder. NGUs grus- og pukkregister for Østfold viser at blant annet Kråkerøy og Rolvsøy, som i dag er en del av Fredrikstad, har lite eller ingen grus. Et vaskeanlegg vil også kunne ta imot forurensede masser fra andre prosjekter, som ellers ville brukt opp landdeponikapasitet.

Norsk økonomi er bare om lag 2 prosent sirkulær, under det globale snittet, ifølge Circularity Gap Report Norway (2020, oppdatert 2025). Andelen er nesten uendret siden første måling. Gjenvinning av masser er et konkret tiltak for å endre det, og kan også lønne seg på sikt. Vi mener Fredrikstad, som profilerer seg som sirkulær foregangskommune, bør gå foran og satse på jordvasking av muddermasser og andre forurensede masser.

Forurensning, tetting og sikring

Kiæråsen er planlagt som deponi for ordinært avfall i et bynært naturområde, og kravene til forurensningssikring må stå i reguleringsbestemmelsene, ikke bare i den senere tillatelsen fra Statsforvalteren. Planinitiativet vurderer at tiltaket ikke gir økt risiko for ulykker. Det mener vi er for tidlig å konkludere med før geoteknikk, hydrologi og forurensning er utredet.

- **Tetting og geologisk barriere.** Det gamle bruddet er sprengt og oppsprukket, og granitten kan ikke uten videre regnes som en tett naturlig barriere. KU må dokumentere at bunn- og sidetetting oppfyller kravene i avfallsforskriften kapittel 9, og hvordan tettingen sikres mot setninger i bløte muddermasser.
- **Sigevann og avvanning.** Muddermasser har høyt vanninnhold og gir mye forurenset vann under avvanning og konsolidering. Planen må vise hvor sigevannet samles, hvordan det renses og hvor det slippes ut.
- **Overvann og resipienter.** I dag renner vann ukontrollert over Lislebyveien mot jernbanen, og en kulvert under sporet er ikke kartlagt. Avrenning mot Mørkedalen, Bingedammen og Glomma må ikke svekke vannkvalitet eller damsikkerhet. Fordrøyning må være på plass før deponering starter.
- **Støv og lukt.** Uttørket mudder, transportbånd, omlasting fra lekter og lastebiltrafikk kan spre forurenset støv mot boliger, barnehager og skoler. Det bør stilles krav om dekking, vanning, støvmåling og stans ved tørt og vindfullt vær.
- **Søl til Glomma.** Omlasting ved kaia må sikres mot søl til elva, med beredskap for akutt forurensning.
- **Støy og driftstider.** Drift må holde grenseverdiene i T-1442, med faste driftstider som skjermer kvelder, helger og skoleveier.
- **Stabilitet og sikring.** Geoteknisk stabilitet må dokumenteres med tanke på jernbanen og Lislebyveien. Området må være inngjerdet med adgangskontroll så lenge deponiet er i drift.
- **Overvåking.** Det må tas nullprøver av grunnvann, bekk, dam og Glomma før oppstart, og resultatene fra overvåkingen bør gjøres offentlig tilgjengelige.

Naturvernforbundet i Østfold
E-post: post@naturostfold.no Web: naturvernforbundet.no/ostfold Tlf: 97067685 / 98409856

- **Etterdrift og etterbruk.** Et deponi krever overvåking og vedlikehold i flere tiår etter avslutning. Planen må vise hvem som har ansvaret, og hvordan det finansieres. Illustrasjonene viser skog på toppen, men røtter kan skade topptettingen. Etterbruken må tilpasses tettingen, og omvendt. Skal det f.eks. være skog der bør man regne inn minst en meter jordlag over tettelag.
- **Massene som ligger der i dag.** Om lag 103 000 m³ masser er mellomlagret i bruddet siden 2011. Innholdet må kartlegges, og forurensede masser må håndteres etter samme krav som nye masser.

Oppsummering

Naturvernforbundet i Østfold ber om at planarbeidet:

1. Bygger på ny feltkartlegging av naturtyper og rødlistede arter, utført i sesong.
2. Forbeholder deponiet masser som ikke kan gjenvinnes.
3. Utreder jordvasking av muddermasser og et lokalt vaskeanlegg.
4. Fastsetter krav til tetting, sigevann, overvann, støv, støy, overvåking og etterdrift i reguleringsbestemmelsene.
5. Sikrer at Mørkedalen, Bingedammen og Glommastien skjermes i anleggsperioden og knyttes sammen når området er ferdig.

Med vennlig hilsen

Styret i Naturvernforbundet i Østfold

Ved Martine Stave (fylkessekretær) og Håkon Borch (leder)

Kilder

- Fredrikstad kommune: Fagnotat masseforvaltning, juni 2022 (kunnskapsgrunnlag til kommuneplanens arealdel 2023–2035)
- Ole & Peder Ødegaard AS: Søknad om tillatelse til deponi for ordinært avfall, Borge pukkverk, revidert 31.10.2022
- NGU: Grus- og pukkregisteret i Østfold, NGU-rapport 88.143
- Teknisk Ukeblad: Norge i ferd med å gå tom for god grus og pukk, intervju med NGU
- Circle Economy / Circular Norway: Circularity Gap Report Norway, 2020, oppdatert 2025
- earthresQue: *Bærekraftig mudring i Borg havn – forstudie* [lenke legges inn]

Naturvernforbundet i Østfold
E-post: post@naturostfold.no Web: naturvernforbundet.no/ostfold Tlf: 97067685 / 98409856